

Åbent brev til Undervisningsministeren

Kære Bertel Haarder!

Folkeskolens Musiklærerforening, Seminariernes Musiklærerforening og censornæstformanden i censorformandskabet ved lærereksamen i musik samt det musikpædagogiske forskningsmiljø på Danmarks Pædagogiske Universitet følger med stor interesse regeringens ambitiøse mål med folkeskolen, sådan som de blandt andet er blevet præsenteret i ”Uddannelser i verdensklasse” og i Globaliseringsrådets udgivelser.

I Globaliseringsrådets oplæg ”Verden bedste folkeskole – vision og strategi” kan vi under overskriften ”Danske børn skal have udfordringer og lære” læse følgende:

- Folkeskolen skal sikre et højt niveau af faglige kundskaber og færdigheder, som kan måle sig med de bedste lande. Alle børn skal nå så langt, de kan.
- Alle børn skal udvikle personlige egenskaber, som gør den enkelte i stand til at leve et godt liv. Egenskaber, som bl.a. evnen til utraditionel og kreativ tænkning, foretagsomhed, omstilling til nye vilkår og samarbejde.
- Alle børn skal være fortrolige med de grundlæggende kulturelle værdier for vort samfund og demokrati og have et globalt udsyn. Den enkelte skal kunne møde andre kulturer med åbent sind, afklaret i forhold til ”hvem jeg er, og hvorfra jeg kommer”. Viden om andre kulturer og sproglige færdigheder skal sætte os i stand til at kommunikere med den verden, som omgiver os.
- Alle børn skal have udfordringer og mulighed for at udnytte deres evner optimalt. Det gælder i alle fag – både i de grundlæggende fag og i kreative fag som fx musik og billedkunst samt i idræt. Det styrker selvværd og tro på egne muligheder.

De kunstorienterede fag i skolen, herunder musik, kan og vil fortsat gerne være med til at løse denne vigtige dannelsesmæssige og kulturelle opgave til gavn for både det enkelte barns faglige og personlige udvikling og for den fortsatte udvikling af det oplyste demokrati i fællesskabet.

Vi er enige i vigtigheden af, at eleverne får mulighed for at udvikle deres kunstneriske, herunder deres musikalske talenter og deres evne til at udtrykke sig, kommunikere og forstå i og gennem kunst. Ethvert barn bør have mulighed for også ad denne vej at lære sig selv, sin verden og sin kultur at kende.

”Det moderne samfund og det moderne menneske har tillige brug for kunst, kreativitet og følelser. Øjnene skal lære at se, hvad de ikke før kunne se. Ørerne skal lære at høre, hvad de ikke før kunne høre. Sanser og følelser skal udfordres, og den velkendte verden skal udvides. Billeder skal kunne forstås og kommunikeres. Motorik og koncentration skal opøves. Det står ikke i modsætning til de øvrige fag, men gavner tværtimod de øvrige fag.” (fra Globaliseringsrådets oplæg ”Verden bedste folkeskole” side 10 f.)

Bedre kan det vel ikke siges: ”Det moderne samfund og det moderne menneske har tillige brug for kunst, kreativitet og følelser (...) Sanser og følelser skal udfordres, og den velkendte verden skal udvides.”

Elevernes beskæftigelse med faget musik i folkeskolen omfatter både praktiske og teoretiske områder, som griber ind i en række af skolens andre fag og deres erkendelsesformer. Når børnene i skolen har musik, så lærer de noget om det samfund og den kultur, de lever i. Gennem sangene møder de landets historie og skikke. Musik handler også om globalisering og om at kende til andre lande og synge sange på engelsk, fransk eller arabisk. Musik er kulturelt betinget, men musikkens sprog er samtidig det mest internationale, vi kender til. Musik udtrykker egen kultur og åbner sig mod andres.

Musik læres bedst ved at være musikalsk aktiv. Ved at udtrykke sig i toner, rytmer, samklange og i musikalsk form. Musikkens sprog når ud over det verbale sprog, det rummer noget grundlæggende og elementært af eksistentiel betydning. Det taler til vor sansende opmærksomhed og intuitive forestilling og forståelse forud for vor begrebslige erkendelse. Der har, så vidt vi ved, aldrig eksisteret en kultur, hvor musik og dans ikke spiller en vigtig rolle som grundlag for at udtrykke identitet og fællesskab.

Regeringen er også opmærksom på, at det er vigtigt med talentudvikling inden for de kunstneriske fag. Det er Kulturministeriets musikhandlingsplan for 2004 – 2007, ”Liv i musikken”, et eksempel på. Denne handlingsplan stiller skarpt på talentudvikling, talentpleje og den musikalske fødekæde.

En opfyldelse af regeringens intentioner fordrer, at folkeskolen tilføres dygtige og alsidige musiklærere, der behersker dette at udtrykke sig i musik (synge, spille og danse) og at udtrykke sig om musik som kunstneriske og kulturelle fænomener. Musiklæreren skal både være en god håndværker og besidde en dybtgående viden for at kunne undervise på en autentisk, inspirerende og perspektivrig måde, som rækker hånden ud til skolens andre fag. Kun på denne måde skabes der grobund for, at eleverne kan udvikle et livslangt og aktivt forhold til musikken og forstå den som et væsentligt kulturelt fænomen.

Musikfaget i læreruddannelsen er et mangespektret og krævende fag, og som noget helt grundlæggende forudsætter det tid til udvikling af færdigheder i sang, spil og bevægelse. Inden for de seneste ti år er musik i læreruddannelsen reduceret med en tredjedel, og efteruddannelsen i faget er stort set forsvundet. Det nuværende liniefag i musik er på 0,55 årsværk. Dette mener vi er alt for lidt til at udvikle musiklærerens håndværksmæssige, kunstneriske, videnskabelige og fagdidaktiske kompetencer. Al erfaring peger i samme retning. Vi foreslår derfor

- at en fremtidig læreruddannelse kun har tre liniefag, og at det enkelte liniefags omfang forøges betydeligt,
- at musik som liniefag herved bringes op på et niveau, som er realistisk og troværdigt set i forhold til de opgaver, musiklærere i folkeskolen forventes at kunne varetage kvalificeret (jvf. Fælles Mål),
- at efter- og videreuddannelsesmulighederne for bl.a. folkeskolens musiklærere forbedres væsentligt,
- at der etableres samarbejde mellem musikuddannelser på alle niveauer ud fra en fælles forståelse og ansvarlighed i forhold til vores musikalske kultur i videste betydning, herunder pleje af den musikalske fødekæde og talentudvikling,
- at forskning i relation til hele det musikpædagogiske felt styrkes – og ikke mindst i relation til folkeskolens musikundervisning og uddannelse af lærere hertil.

Vi håber på, at Undervisningsministeren kan afse tid til at forholde sig til ovenstående punkter og respondere inden den 2. november, hvor det næste nummer af Folkeskolens Musiklærerforenings blad *Dansk Sang* har redaktionel deadline (bladet udkommer i december). Vi vil så sætte ministerens svar i forlængelse af vores åbne brev.

Med venlig hilsen

Bente Søndergaard
Formand for Folkeskolens Musiklærerforening

Jesper Juellund Jensen
Formand for Seminariernes Musiklærerforening

Steen Lembcke
Censornæstformand ved liniefaget musik i læreruddannelsen

Frede V. Nielsen
Professor ved Danmarks Pædagogiske Universitet